

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeziških ulicah št. 2, I, 17

Izhajja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 265.

V Ljubljani, v ponedeljek 18. novembra 1901.

Letnik XXIX.

„Slov. kršč.-soc. zveza“ za vseučilišče.

V polni dvorani »Kat. Doma« je zborovala včeraj »Slov. kršč.-soc. zveza« za vseučilišče. Shod je pričal o zavednosti slovenskega kršč.-soc. delavstva, saj so prihiteli na shod kljub skrajno neugodnemu vremenu tudi zastopniki delavskih slojev iz ljubljanske okolice.

Poročal je o vseučilišču g. drž. posl. vodja Fr. Povše, katerega je shod živahno pozdravil. G. drž. poslanec je delavstvu govoril o vseučilišču z mladeniškim ognjem, ki je prevzel ves zbor. Govor g. drž. poslanca je vnel poslušavce in vsak hip je govor pretrgalo burno odobravanje.

G. drž. poslanec je najprej opisal zgodovino slovenskega vseučiliškega vprašanja ter obžaloval, da so svoj čas močje, ki bi bili dolžni podpirati to akcijo, sami na merodajnih mestih izjavljali, da nismo še literarno in znanstveno razviti za vseučilišče. Zato je govornik ministru Thunu, ki se je skliceval na to, povedal odločno, da ne zaveda našega naroda krivda, ampak tiste, ki so ga zapostavljali v kulturi. Dajte nam sredstva, dajte nam priložnost, in v par letih bodo gotova skripta za slovensko vseučilišče! V malo letih bode naš narod vse dohitel. (Burno pritrdjevanje.)

Vlada nam rada očita, da nimamo še knjig za srednje šole, a ravno kar so pripravljene knjige za 5. in 6. gimn. razred, in druge slede.

Narodu je treba vseučilišča v njegovem središču. Mnogo slovenskih sinov se je odtujilo domovini na nemških vseučiliščih in le mož, ki vedno živi mej narodom in z narodom ohrani ozko dotiko, bode čutil za narod in delal zanj. Res obžalovati moramo, da je l. 1848 tedanja vlada bila tej kulturni zahtevi slovenskega naroda prijaznejša in pravičnejša, nego pa sedanja vlada. To pričajo tedanje slovenske stolice.

Vprašanje slovenskega vseučilišča se ne da spraviti s sveta, ampak je zopet z veliko živlensko močjo buk ilo iznova na dan, kakor hitro se je nudila ugodna priložnost. Našli so se pri tej zadevi slovenski možje

in vrla nadebudna akademična mladina slovenska je stopila tako složno in odločno v akcijo, da vzbuja spoštovanje tudi pri Nemcih in da Nemci sami priznavajo, da imamo duševno jako razvito mladino. Le nemška oholost nam more očitati inferiornost.

Govornik je opisal, s kako naglico je minister Hartel obljubil Lahom vseučilišče, s toliko naglico, kakršne Jugoslovani niso navajeni od vlade. Sedaj pa vprašanje o slovenskem vseučilišču ni več lokalno, ampak so ga Čehi, Hrvatje, Srbi in tudi Poljaki priznali za svoje. Brez razlike mišljenja bodimo Slovenci pri delu za vseučilišče in s tega stališča se je tudi naša katol. narodna stranka, kateri se od nasprotne strani rado očita, da je nazadnjaška, takoj lotila z velikim ognjem tega vprašanja in z iskreno ljubeznijo in navdušenjem bomo za slovensko vseučilišče delovali naprej. (Burno odobravanje.) Govornik je v navdušenih besedah in ob splošnem pritrdjevanju zahteval tudi, da se prizna tudi izpitom zagrebškega vseučilišča pravica v tostranski državni polovici.

Govornik je opisal delo drž. poslancev v zbornici za vseučilišče. Imel je že pripravljeno interpelacijo v tej zadevi na vlado, preden je naučni minister Hartel v zbornici odgovoril Lahom, a potem sta skupno z drž. poslancem Plojem sestavila predlog, na kar je on povabil jugoslovanske poslance v posvetovanje, ker načelnika »Slovanskega središča« takrat ni bilo na Dunaju. Že takrat je govornik zahteval, da ako pride načelnik »Slovanskega središča« do dneva, ko se predlog uloži, na Dunaj, da kakor načelnika ostalih dveh jugoslovanskih klubov, podpiše predlog na prvem mestu načelnik »Slovanskega središča«. Od »Naroda« torej ni bilo taktno, da ni imenoval načelnika »Slovanskega središča« in tudi govornikovo ime postavljaj na tretje mesto, dočim je pribito, da je stvar naš klub izprožil. Ko se gre v boj za ideal narodov, morala bi potihniti vsa osebna nasprotstva, složno pojdemo na delo, kakor nam lep vzgled daje naša akademična mla-

dina. Z navdušenimi besedami je govornik končal svoj govor, pozivljajoč tudi priproste slovenske močje, da stopijo na delo, da Slovenci pribore krono izomike — slovensko vseučilišče v Ljubljani. Z dolgotrajnim odobravanjem in ploskanjem se je shod zahvalil g. drž. poslancu za njegove lepe rodoljubne besede.

Delavski tajnik Jož. Gostinčar je imenom delavstva izrazil, da se slovensko krščansko-socialno delavstvo pridružuje agitaciji, in je pozival delavstvo, naj krepko agitira za stvar.

»Zvezin« tajnik Ivan Štefe je povdarjal, da treba iz časopisja agitacijo s shodi zanesti mej ljudstvo. V ta namen bo »Zveza« prirejala shode. Odločno zavrača pisavo socialno-demokratskega »Rudečega praporja«, ki piše, da slovensko vseučilišče vprašanje »v resnici ni nič drugega, kakor vprašanje buržoazije, ki želi, da bi njeni sinovi na ložji in prijetnejši način dobivali dobre službe«. Vprašanje slovenskega vseučilišča ni, kakor neumno trdi rudeča internacionala, vprašanje buržoazije, ampak je tudi stvar slovenskih delavskih slojev, ker bi potem na ložji in cenejši način lahko študirali tudi sinovi slovenskih kmetov in delavcev. Da se je socialna demokracija na tak način vtknila v vprašanje slovenskega vseučilišča, je naravnost škandal. Priporoča, da zborovalci soglasno odobro naslednjo resolucijo:

»Mnogobrojno obiskani javni shod »Slovenske krščansko-socialne zveze« dne 17. novembra v »Katoliškem domu« v Ljubljani, na katerem so zbrani tudi zastopniki delavskih slojev iz ljubljanske okolice, zahteva v imenu pravičnosti in po državnih temeljnih zakonih zajamčene enakopravnosti, da se z ozirom na kulturne potrebe Jugoslovancev ustanovi v Ljubljani vseučilišče in da so izpričevala zagrebškega vseučilišča veljavna tudi v naši državni polovici.«

Resolucija je bila soglasno sprejeta. — Predsednik Kregar se je zahvalil na to gospodu državnemu poslancu Povšetu za njegova izvajanja, naznanil, da bodo prihodnjo nedeljo shodi

za slovensko vseučilišče po ljubljanski okolici, in s klicem »Živel slovensko vseučilišče!« zaključil shod.

Zagrebški vseučiliščniki za ljubljansko vseučilišče.

Iz Zagreba, 17. nov.

V dolgi vrsti sijajnih, spontanah manifestacij za vseučilišče v Ljubljani zavzema jedno prvih, najvažnejših, če ne najvažnejše mesto včerajna skupščina jugoslovanskih akademikov našega hrvatskega vseučilišča. Takoj ko so se čuli iz Cislajtanije vedno močnejši klici po vstanovitvi jugoslovanskega vseučilišča v Ljubljani, ko so združeni jugoslovanski akademiki začeli delovati z vsemi močmi v tem smislu, se je tudi v zagrebških akademikih vzbudila želja pridružiti se zahtevi svojih cislajtanskih bratov. Uvažujoč, da so Slovenci vedno z jednako, nesebično ljubeznijo in simpatijo oklepali vse jugoslovanske brate, so Hrvatje in Srbi sklenili, pozabivši ob tej priliki medsebojnih bojov in sovraštva delovati skupno, da bi le bila manifestacija hrvatskega vseučilišča tem sijajnejša in impozantnejša. Zagrebški akademiki so izvolili poseben odsek, obstoječ iz Hrvatov, Srbov, Bolgarov in Slovencev, ki je imel nalogo včerajšnje skupščine dostojno pripraviti. Včerajšnja skupščina je jasno pokazala, kako izvrstno je ta odsek rešil svojo nalogo.

Ob 11. uri je bila velika dvorana zagrebškega vseučilišča že tako polna, da je moralo veliko število slušateljev stati pred durimi na hodišču. Tudi slušateljice so bile prisotne. Po prihodu g. rektorja Vrbanič-a otvoril predsednik pripravljavnega odseka g. jun. Miškulin skupščino in pozdravi rektorja in zastopnika slovenskih akademikov. Najprvo odzdravi rektor, povdarjaje, da ima ta skupščina morda mnogo večjo važnost, kakor vdeležniki sami mislijo, in želi shodu mnogo vspeha. Nato se zahvali zastopnik slovenskih akademikov, burno pozdravljen, za predsednikov pozdrav in povdarja, da dokazuje rektorjeva navzočnost, da sta oba činitelja vseučilišča, profesorji in dijaki, jedini v simpatiji za

LISTEK.

Jean Jaques Rousseau.

Minulo sredo je g. dr. F. Pavletič v svojem javnem predavanju razvil zanimivo sliko jednega duševnih provzročiteljev velike francoske revolucije. Opisal je v obliki kritične študije življenje in pisateljstvo J. J. Rousseau jevo.

Podajmo v kratkem vsebino predavanja.

Življenje Rousseau-jevo je bilo burno, polno trpljenja in silnega truda, pa tudi polno umazanih ali naravnost neumnih činov. Rojen je bil 28. junija 1712 v Genevi kot sin protestanskega pastora. Rousseau-jeva domišljija se je vsled preobitnega branja romanov že zgodaj nenormalno razvnela. Gotovo je že v tem iskati vzroka, da je Rousseau pozneje živel tako nemirno in vedno nestalen begal po svetu.

Ko je bil šele 16 let star, je ušel z doma. Na prigovarjanje neke gospe pl. Varenis, pri kateri je bival dalje časa, je postal katoličan. Storil je to iz dobičkaželjnosti. Zato je tudi na stara leta zapustil katoliško cerkev in postal zopet, kar je bil v prvi

mladosti, namreč kalvinec. Poizkušali so iz njega vzgojiti duhovnika; pa ni šlo. Že zgodaj se je privadil tatvini; to nagnjenje je bilo tudi veliko vzrok, da Rousseau celo življenje ni našel nikjer miru. Celo sam v svojem življenjepisu tako zatrjuje.

Pečal se je z najrazličnejšimi vedami: z modroslovjem, vzgojeslovjem, matematiko, botaniko, jezikoslovjem, glasbo itd. Pisal je tudi veseloigrice in opere. Izumil je celo nov način zapisovanja glask. Bil je nenavaden talent, lahko rečemo veleum, in če se je poprijel stvari, ki ga je veselila, kazal je občudovanja vredno marljivost, toda nikdar za dolgo časa. Vztrajnosti ni poznal.

Rousseau je opravljal tekom svojega življenja brez števila služb; v nobeni pa ni ostal dolgo. Bil je bakrorezec, domači učitelj, pisar, učitelj glasbe, tajnik pri plemiških rodbinah, oskrbniki blagajnik in kdove kaj vse. Zadnja leta se je največ živil s prepisovanjem not.

Madež na življenju Rousseau-jevem so njegove zveze z ženskami. Z neko Terezijo Lavesseur je živel dolgo v divjem zakonu. Šele potem, ko sta 25 let preživela skupaj, sta se dala poročiti. Imela sta pet otrok, katere je Rousseau vse poslal v najdeni-

šnico. V njegovih spisih se jasno vidi, da ga je vsled tega pekla vest Izkuša namreč opravičiti to trdosrčnost do lastnih otrok. Toda godi se mu, kakor veli francoski pregovor: »Qui s'excuse, s'accuse« — »Kdor se izgovarja, sam sebe toži«. Vse njegovo opravičevanje ne obseza niti enega veljavnega izgovora, ampak le prazne besede.

S tem si je sam spisal najhujšo obtožnico in ne hote priznal, da se njegova trdosrčnost do otrok nikakor ne da opravičiti.

Nekaterikrat je moral Rousseau prav vsled zvez z ženskami prijeti v roko popotno palico in zapustiti kraj, kjer je bil vsaj za nekaj časa našel pokoj. Tako mu je gospa pl. Epinay izročila v bivališče hišico v krasnem gaju pri Montmorencyju, takozvano »Eremitage«. Zapustiti je pa moral ta lepi kraj zaradi nagnjenja do grofinje pl. Haudetot. Pozneje je Rousseau-ja povabil angleški modroslovec Hume k sebi v Anglijo. A tudi tu se je Rousseau angleški družbi kmalu zameril valed nelepe zveze s prej imenovano Terezijo Lavesseur, in moral se je vrniti v domovino. Angleži so se posebno zato izpodtikali nad Rousseau-jem, ker je bila zveza med njim in Terezijo čudno nenaravna. Rousseau je bil ženijalen mož,

kot modroslovec in pisatelj znan po vsem omikanem svetu, ne samo v Evropi — Lavesseurjeva je pa bila silno topega uma, tako da niti imen vseh dvanajst mesecev ni vedela, še denarja ni znala razločevati.

Rousseau je umrl 2. julija 1778 v Ermenonville-u pri Parizu. Nekateri trdijo, da se je sam usmrtil.

Kot pisatelj je bil Rousseau jako plodovit. Nič manj nego triindvajset del je izšlo izpod njegovega peresa. Izmed teh je bilo šest tiskanih šele po njegovi smrti.

V svojih spisih je povedal Rousseau marsikaj, kar je bilo tedanjim omikani družbi docela novo. V delu »Discours sur les arts et les sciences« je dokazoval, da je samo omika kriva vseh pregreh, ki se gode na svetu. V »Contrat social« uči, da je ljudstvo več kot vlada in vladar, ter da vladarji niso nič drugega kakor uradniki, katere je ljudstvo nastavilo, in jih sme odstavi, kadar mu je drago. Na ta nauk se je opirala velika francoska revolucija in tudi vse druge revolucije, ki so bile osnovane po njenem zgledu. Rousseau je bil skriv krvi, ki je ob veliki francoski revoluciji tekla v potokih. Največ slave si je pridobil Rousseau s knjigo »Emile, ou de l'Educa-

slovenske težnje. Posebno se pa zahvali akademikom, ki v tako nenavadni slogi manifestirajo na tako veličasten način svoje simpatije Slovincem in jih podpirajo v njihovi težnji ustanoviti jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani, ki naj bo v prihodnje po-bratimski zavod hrvatskega vseučilišča. Zagrebško in prihodnje jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani naj v idealnem tekmovalstvu pospešujeta kulturno zблиžanje jugoslovanskih narodov in naj jih vodita k najvišji izobrazbi v narodnem jeziku in duhu. Dolgotrajno odobravanje je sledilo tem besedam. Potem je razvijal g. jur. Stanko Švrljuga, iskren, vrl prijatelj Slovencev zgodovino ideje ljubljanskega vseučilišča, povdarjal, da ima vseučilišče vse predpogoje obstanka, in prepričevalno dokazoval, da ljubljansko vseučilišče ne bode v škodo, ampak v korist zagrebškemu. Razvila se bode mej obema jugoslovanskima vseučiliščema ona idealna konkurenca, ki je neobhodno potrebna za povoljen razvitok vsakega vseučilišča; radi tega so tudi Poljaki poleg svojega vseučilišča v Krakovu zahtevali drugo v Lvovu, zahtevajo tudi Čehi, čeprav ono v Pragi ni nikakor prenapolnjeno, še drugo v Brnu, kakor je to izvajal v državnem zboru posl. Kramář.

Ko se je poleglo dolgotrajno odobravanje, ki je sledilo izvrstnemu govoru gosp. Švrljuge, je g. jur. Fattori duhovito razpravljal o italijanski zahtevi ustanoviti vseučilišče v Trstu; povdarjal je, da je cilj nemške italijanske politike razdružiti Slo-vane. To dejstvo se je pokazalo zopet v zadnjem času v bengalski luči. Italijani zahtevajo italijansko vseučilišče ravno v Trstu, da postavijo s tem kineški zid mej Slovence in Hrvate; česar Italijani ne morejo doseči z poitalijančenjem srednjih in ljudskih šol, posebno po Leginih šolah, to hočejo doseči z vseučiliščem. Govornik pozivlja, da se Slovenci in Hrvati skupno upro tej italijanskej zahtevi in naj zahtevajo z združenimi močmi vseučilišče v Ljubljani in reciprociteto zagrebškega vseučilišča z avstrijskimi vseučilišči. Potem mnogokrat z burnim odobravanjem pretrganem govoru pozdravi Bolgar g. Curčijev z veseljem slovenske zahteve.

Na to prebere in utemeljuje Srb gosp. Omčikus s resolucijo, v kateri izrekajo vsi jugoslav. akademiki Slovincem svojo simpatijo z najtoplejšimi besedami, želeč, da se vresniči upravičena želja Slovencev po vseučilišču. Ta resolucija je bila z vsklikom z velikim navdušenjem sprejeta.

Dalje se je sklenilo izbrati poseben odbor, ki naj sestavi prošnjo na hrvatski sabor, da izposluje ta popolno ekviparacijo hrv. vseučilišča v Zagrebu. Ker se ni nihče več oglašil k besedi, je predsednik zaključil shod ob 3/4 12. uri. Na to zapoje vsa skupščina oduševljeno „Naprej zastava slave“ in kliče „Živio Slovenci“. Tako se je veličastno in dostojno končala ta velepomembna manifestacija, ki ostane vedno nepozabljiv pojav jugoslovanske vzajemnosti.

tion«. V tem delu je hotel vzgojstvu pokazati nova pota. Učil je namreč, da je vsak otrok po naravi popolnoma dober in da nikakor ni nagnjen k hudemu. Trdil je, da je treba otroka samo toliko varovati, da ne vpliva nanj omika, ki je po njegovih mislih mati vseh pregreh. »Če se to stori«, dejal je Rousseau, »potem lahko prepustimo otroka samemu sebi, in postal bo gotovo dober, čednosten človek«. Koliko je v tem nauku pametnega, lahko razsodi najpreprostejša mati, če ji je le Bog dal zdrav razum. Rousseau bi bil storil najbolj prav, ko bi lastnih otrok ne bil dajal v najdenišnico, ampak jih vzgajal po načelih, katere razklada v »Emile-u«. Potem bi bil najbrže sam zavrzel polovico trditev, katere je zapisal v tej knjigi.

Gospod predavatelj je karakterizoval Rousseau-ja kolikor mogoče nepristransko in milo. Razkril je velike, krasne zmožnosti slavnega francoskega modroslovca in navel vse, s čimer se sploh morejo opravičevati Rousseau-jeve napake. Tako je pokazal, da je Jean Jacques Rousseau s svojimi talenti res v nekaterih ozirih koristil, neprimerno več pa škodoval sebi in človeštvu.

Želeli bi, da bi gosp. predavatelj podal še več tako zanimivih in temeljitih študij.

Premirje?

Dunaj, 17. nov.

Danes je ravno mesec dnij, odkar zboruje poslanska zbornica. In kaj je storila? Niti enega zakona ni dovršila. Na dnevnem redu kot prva točka je poročilo o kmečkih zadrugah, a imamo v zalogi še lepo število nujnih predlogov. Če pojde tako naprej, niti do Božiča ne prične zbornica z razpravo o zadrugah. V odsekih je ista. Odseki večkrat niso sklepni ali pa je treba čakati celo uro, da se gospodje za silo zbero. Proračunski odsek doslej ni dovršil niti enega poglavja proračuna. Vlada je začetkom zasedanja upala, da bode že v zbornici proračun rešen do Božiča. Kakor kaže, niti proračunski odsek ne dovrši svojega dela. Govori se torej o krizi. To je navadni izraz, s katerim se označujejo parlamentarne razmere. O krizi v pravem pomenu besede danes ne moremo govoriti, pač pa o bolezni. Kriza nastopi, ko se bolezen obrne na boljše ali slabše. Bolnik pa je že tedne vedno enak. Zjutraj mu odleže, na večer zopet pojemlje. In ta negotovost je ravno najmučnejša. Vse stranke kažejo vsaj na videz dobro voljo, da ohranijo parlament, a močnejši klubi, ki imajo moč v rokah, nimajo poguma, da bi izvršili svoj namen.

Mladočeški poslanci, in to je sedaj jasno, hočejo to priliko porabiti, da si pridobijo svoj prejšnji ugled v zbornici in mej volivci. V ta namen zahtevajo češko vseučilišče v Brnu in češki notranji jezik v uradih. Za to ceno hočejo opustiti tiho obstrukcijo v proračunskem odseku. A ta cena je razobešena na rudečem platnu, ki že iz daljave nemškim radikalcem kri sili v glavo. Okoli te točke pa se vrti vse vprašanje. Nemci odgovarjajo: Za moravske in šleške Čehe bi že dovolili vseučilišče, a ne v Brnu, ker je nevarnost, da s časom pride Brno v češke roke. Kakor svoj čas s celjskim gimnazijem: V Celju ne, pač pa v Št. Jurju, če je že res toliko potreba. Istotako Nemci načeloma ne ugovarjajo češkemu notranjemu jeziku v čeških okrajih, toda ta točka se ne sme iztrgati posebe iz nemškega binkoštnega programa.

Sicer pa sedaj ni pravi čas za to vprašanje, trdijo Nemci, ker so važnejše stvari na dnevnem redu. Sedaj pa vprašamo: Kdo ovira delo, kdo se kuja in kdo nagaja? Vlada pa vedno izjavlja, da brez dovoljenja nemških strank ostane — na mrtvi točki. Kakor da bi z bobom »špano« igrali!

Češki poslanci pa nočejo loka do skrajnosti nategniti, da poči. Za sedaj bi bili zadovoljni, da se jim vseučilišče v Brnu zagotovi, n. pr. s cesarskim reskriptom. Dotični zakon bi parlament mogel tudi pozneje skleniti. Čehi nočejo milosti od Nemcev, ampak pravico od vlade. In vlada je že v juniju dobro vedela, da je premirje končano s 15. junijem. Dr. pl. Körber je zamudil pravi čas. Pred novim zasedanjem bi se bil moral dogovoriti vsaj z Nemci in Čehi o pogojih za premirje in o programu, ki naj ga parlament izvrši. To se ni zgodilo. Vlada je v tem oziru pač »neutralna«, ker se ni pogajala s strankami. Začetkom zasedanja je dr. pl. Körber v velikem svojem govoru pač razvil lep in obsežen program ter določil celo obroke. Stranke so si ogledale to lepo razstavo, pa šle zopet vsaka svojo pot. Jako nesrečna je tudi vsenemška akcija proti češki tehniki. Vse kaže, da je bila ta akcija naročena, samo da bi preprečili drugo češko vseučilišče. Kdor je to zakrivil, ta je le škodil dobri stvari, ako je hotel s tem pospešiti delo.

Vlada je sedaj prisiljena, da stopi iz svoje reserve. Včeraj se je posvetoval ministrijski svet o politični situaciji. Istotako je dr. pl. Körber imel te dni daljše razgovore s češkimi in nemškimi voditelji. Led se je malo otajal, ker jutri se snidejo zastopniki mladočeškega kluba, čeških veleposestnikov in čeških agrarcev, da se dogovore o pogojih za premirje. Tudi načelniki levičarskih klubov se jutri dopoldne zbero, da določijo svojo taktiko glede obravnav s Čehi. Mi le želimo, da se dožene premirje. S tem seveda bolezen ni ozdravljena, ker sedanji parlament je razkropljena čeda brez vodnika. Na leviici jim vsenemci vedno uhajajo čez ojnice, a na desnici so razmere še slabše.

Nekdanja večina je popolnoma razbita, brez vsake dotike in dogovora. Vsaka stranka hodi svojo pot za slepo sredo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. novembra.

Poljski klub o položaju.

V svoji zadnji seji posvetoval se je poljski klub o raznih aktualnih zadevah, s katerimi se v najbližnjem času peča avstrijski parlament. Poslanec dr. Roszkowski je referiral o nujnem predlogu za ustanovitev jugoslovanske univerze. Večina govornikov se je ugodno izražala napram temu vprašanju, toda do kakega sklepa o tem klubu ni prišlo, ker se mora baje klub posvetovati v tej zadevi še z drugimi strankami. Morda bi se bolje glasilo, ko bi se reklo, da se klub posvetoje z vlado, kateri se, kakor znano, Poljaki absolutno ne marajo zameriti. — Govorili so dalje o dispozicijskem zakladu. Razprava je bila o tem predmetu tajna, sklep baje — pogojen. Zopet strah pred vlado. — Potem je prišel na vrsto zborniški poslovni red. Grof Wodzicki je stavil formalen predlog, naj poljski klub takoj stopi v dogovor z ostalimi strankami, da se takoj prične razprava o predlogu grofa Pallfyja in zadeva čim preje reši. Resitev tega vprašanja je tudi po volji vlade.

Tirolski konservativci proti dr. Luegerju.

Vodja dunajskih krščanskih socialcev je imel včeraj v Briksenu shod, na katerega so kršč. socialci povabili tudi vodstvo konservativne stranke. Na to vabilo pa je vodstvo v svojem glasilu odgovorilo z naslednjo izjavo: »Katoliško konservativno prebivalstvo mesta Briksen mora najodločneje zavrniti povabilo na shod in sicer iz sledečih razlogov: Mi poznamo Luegerjevo verska in politična načela iz njegovih govorov v parlamentu in na shodih, in ga nam torej ni treba več poslušati v Briksenu. Luegerja tudi ne priznavamo za voditelja krščanskega ljudstva v Avstriji. Katoliško ljudstvo na Tirolskem nima nobenega drugega voditelja razun svojih škofov. Razun tega je bil dr. Lueger še le pred tremi tedni z vso častjo sprejet v Briksenu. Nikakor nam ni ljubo, spuščati se v strankarski prepir in le živahno obžalujemo, da pride dr. Lueger kot politični agitator na Tirolsko. Kot takemu pa ne moremo posvečevati nikakih simpatij in smatramo njegov sedanji obisk le za nekako žalitev«. — Na to izjavo je dr. Lueger bržkone že včeraj odgovarjal.

Novi angleški vrhovni poveljnik v Južni Afriki.

Dolgotrajna vojska z burkim narodom povzroča Angležem toliko skrbij in neprimlik, da vojna uprava že več ne ve, kako bi si pomagala iz zagate. Ko so svojedobno odpuzvali lord Roberta in ga nadomestili s sedanjim vrhovnim poveljnikom, so bili vsi angleški strategji uverjeni, da ta definitivno završi že davno »končano« vojsko. A tudi s Kitchenerjem so se grozno varali. Mož se je sicer nadjal, da bolje izvrši nerešeno nalogo svojega prednika, prepričal se je pa kmalu, da so ravno za njegove dobe postali Buri hlabrejši in vztrajnejši na vseh krajih razsežnega bojišča. Nastopati so jeli povsodi ofenzivno in Kitchener je bil kmalu brez moči. V Londonu so torej uvideli, da tudi Kitchener ne bo oni mož, ki bo porazil zadnjega Bura. Jeli so misliti na resno odpomoč. Govorilo se je že pred več tedni, da se bo moral Kitchener umakniti drugi spretniji moči. Mož je sicer sedaj še na svojem mestu, a imenovan mu je že naslednik v osebi znanega »junaškega« generala Hamiltona, ki je že odpotoval iz Southamptona proti Južni Afriki. Radi lepšega mu pa niso nadedli za sedaj še imena vrhovnega poveljnika, marveč bo le načelnik Kitchenerjevega generalnega štaba. Kdor pa ve, kako oblast je imel Kitchener kot načelnik Robertovega generalnega štaba, ta takoj uvidi, da bo v bodoče le Hamilton vodil vso vojno akcijo v Južni Afriki. Angleži pravijo, da je ta general najboljši, kar jih ima dosedaj angleška armada, povedati pa ne vedo o njegovi hrabrosti nič drugega, nego da se je že pred 20 leti boril proti Buram, da je »prisostvoval« porazu pri Majubi in bil takrat v Ladismithu,

ko so ga oblegali Buri. To so pač majhne zasluge tako »zaslužnega« generala, ki bo imel bržkone enako smolo pri svojem najnovejšem vodstvu.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. novembra.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Okrajni odbor celjski je, kakor se nam brzojavlja, sklenil poslati peticijo za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. — Odbor občine Dobrova pri Ljubljani je odposlal peticijo za slovensko vseučilišče. Isto je storilo županstvo v Kanalu.

Povsod iščejo prepira naši liberalci.

Zadnjič smo poročali, da znani žid hoče zanesiti prepir mej Slovence tudi v vseučiliškem vprašanju, in je zato brzojavko o predlogu za vseučilišče tako stiliziral, kakor bi dr. Šusteršič predloga ne bil podpisal. »Narod« pa piše v petek: »Kakor čujemo sedaj, je dr. Šusteršič, ko je prišel na Dunaj, potisnil posl. Povšeta na stran in samega sebe postavil na njegovo mesto. Šusteršič se je skliceval na to, da je on načelnik »Slovanskega središča«, in zahteval, da on nujni predlog prvi podpiše. Zaradi dobre stvari ni tej njegovi zahtevi nihče ugovarjal. Drugim poslancem je bilo za stvar, Šusteršiču pa le za njegovo besedo. Jugoslovanski poslanci so se Šusteršičevi pretenziji brez odpora udali in ni bilo radi nje prav nobenega razpora. Toliko za danes. Iz tega pojasnila se vidi, da z naše strani še govora ni o kakem »zakotnem rovanju«, pač pa da bi tako očitane lahko z večjo pravico mogli vreči v obraz dr. Šusteršiču. — »Narod« se je v tej zadevi grdo zlagal! Prav obžalujemo, da liberalci niti ob tako važnem vprašanju ne morejo prikriti svojih strastij. Vsakomur bi moralo biti pač jasno, da se ne gre za nobeno dr. Šusteršičevo osebo, ampak da je popolnoma naravno, da pri složni akciji načelnik največje stranke prvi podpiše predlog. Kako je dr. Šusteršič »potisnil« posl. Povšeta na stran, je g. Povše na včerajšnjem shodu »Slov. kršč. soc. zveze« sam pojasnil in razkril grdo »Narodovo« laž! Opozarjamo na dotično izjavo gosp. drž. poslanca Povšeta, katero prinašamo v poročilu o včerajšnjem shodu. Mi se dalje v polemiko ne spuščamo, ker nočemo radi Malovrha škoditi akciji za slovensko vseučilišče.

Imenovanje. Deželnosodni tajnik v Trstu Rihard Pistotnig je imenovan okrajnim sodnikom v Pazinu. To imenovanje bode gotovo jako neljubo dirnolo naše brate Hrvate pazinskega sodnega okraja.

Proslava presv. Srca Jezusovega.

V Loretu, kjer — kakor znano — stoji Marijina hišica, v kateri je naš preljubeznjivi Gospod Jezus Kristus preživel svoja detinska leta, namerava mladina celega katoliškega sveta postaviti prihodnje leto 1902 spomenik presv. Srca Jezusovemu. Kip presv. Srca bo iz pozlačene bronovine ter bo predstavljal Gospoda Jezusa v trenutku, ko blagoslavlja mladino. Petero otrok okolu Gospoda bo predstavljalo deco peterih delov sveta: Evrope, Azije, Afrike, Amerike in Avstralije. Vsak posameznik teh otrok bo ponujal milemu Odrešeniku srce, v katerem bodo shranjena imena vseh tistih otrok posameznih delov sveta, ki bodo vposlali svoja imena dotičnemu odboru za zgradbo tega prelepega kipa. — Zares prelepa misel! Ali bi ne bilo lepo — tako vprašuje jeden izmed naših gospodov katehetov —, ko bi tudi naša dobra slovenska mladina poslala svoja imena z malimi prispevki odboru s prošnjo, naj se pridruži tudi ona imenom drugej evropske mladini, katere imena bo poklanjal, v srcu zaprta, deček, predstavljajoč evropsko deco? Vsak otrok, ki bi se vpisal ter poklonil kak mal prispevek, četudi le en sam vinar, za ta prekrasni spomenik, prejme za spomin lično podobico, predstavljajočo ta spomenik. Stariši, ki imajo več otrok, lahko vpišejo vse, zraven pa izroče kot prispevek k zgradbi vsaj 10 vinarjev. Vpisovanje bi najložje ter najpreje oskrbeli gg. veroučitelji.

Iz Kranja smo dobili sledeči dopis:

Z ozirom na popravek odbora »Dijaške kuhinje« v št. 252 Vašega cenjega lista blago-

voli slavno uredništvo natisniti sledečo izjavo: 1. Res je, da podpisane ni prejel poročila o delovanju »Dijaške kuhinje« za šolsko leto 1900/1901. 2. Prejem se ni potrdil na prejemni poli, ker je res, da se na njem ni podpisal podpisane, niti se podpisala njegova gospa in tudi ne dekla, katera je izjavila pred pričami, da podpisanevega imena ni podpisala. Druge točke se ne tičejo moje osebe. — V Kranju, dne 17. novembra 1901. — Josip Hubad, c. kr. gimn. ravnatelj. — Dodatno se nam poroča nastopno: Glede poročila »Dijaške kuhinje« za šolsko leto 1900/1901 je napravil vso zmešnjavo sluga »Dijaške kuhinje« A. Roš s tem, da je zapisal ravnateljevo ime na prejemno polo, kar se je dognalo danes v ravnateljevi pisarni vprčo gospodov dr. Edv. Šavnika in profesorja A. Zupana.

Velik naliiv in povodnji Od vseh strani prihajajo poročila o velikanskih naliivih in povodnji. Deževje zadnjih dni je začelo, da je vse ljubljansko barje pod vodo, da je Ljubljana nenavadno narasla. Mnogo cesta v ljubljanski okolici je bilo včeraj popolnoma pod vodo, v nekatere hiše je voda udrila. Viak proti Kamniku že v soboto ni vozil. Na treh mestih je voda pretrgala tir. Na Črnuškem mostu stoji orožnik in ne pusti preko mostu težkih vozov. Sava je narasla v noči od sobote na nedeljo za 3 m. 40 cm. Voda je bila jako deroča in temnorjava. Na Gorenjskem je trgala in nesla seboj cele svinjake. V nedeljo zjutraj je začela nekoliko padati. V selški in poljanski dolini je voda odnesla mnogo mostov. Pri Loki je voda odnesla 4 mostove. 16 let že ljudje ne pomnijo take vode. V Loki pri Mengšu je stala voda pri Prepelarju do oken. — Vsled prehudega naliva od 15. do 16. t. m. je Sora preplavila njive in travnike ob bregovih, razdrila most pri Suhi, brv pri G. Senici in most pri Goričanah. Še most v Medvodah je bil v nevarnosti. Na mostu pri Goričanah sta se nabajala dva fanta, ki sta sicer mrzlo kopel okusila, a se vendar rešila. Pri mostu v Medvodah so delavci lovili les od razdrtega goriškega mostu. Utonil je pri tem delu delavec Černe, oče 7 nepreskrbljenih otrok. — Z Dobrave pri Kropi se nam poroča: Neznaten potok Lipnica je napravil danes 16. novem. pravo katastrofo. V četrtek je jelo po malem deževati; od petka do sobote pa je raztrgal most pri okr. cesti in onega pri Česnjici. Promet med Podnartom, Kropo in Kamnogorico je ustavljen. »Fabrika« v Lipnici je v veliki nevarnosti. Pokončala je mnogo jezov. Mlin pri »Benku« je brez jeza. Vdova z devetero malimi otročiči bo čez zimo brez zaslužka. Prosimo pomoči! — Iz Boh. Bistrice se nam poroča z dne 16. t. m.: Že tretji dan dežuje. Danes pa lije, kakor bi se bile nebeške zatvornice odprle. Studenci, hudourniki in potoki naraščajo ter vale grmovje, prod in debelo kamenje v dolino. Stari ljudje ne pomnijo tolikega naliva in povodnji. Silno narašča Savica. Svojo strugo je prestopila. Preplavila ceste in polja. Veliko škode napravlja Bistričanom Bistrica: Do sedaj je vzela jeden most, drugi so v nevarnosti. S strašno močjo narašča, podkopava nasipe in prihaja v hiše, kleti in hleve. Tudi hudournik »Belca« je podoben veliki reki. Dva mosta je razdril, prvega pri barakah, drugega čez cesto na Nemški Rovt. Pod vodo je polje ob desni in levi. Največ škode bo gotovo pri delu predora ter bližnjih delavskih hišah in magacinih. Nasip privhodu v predor se je zasul. Z delom v predoru so morali prenehati. Voda še vedno narašča. Cesta med Bledom in Bohinjsko Bistrico je na raznih krajih pod vodo. — Tudi na Dolenjskem je povodenj.

Velikanska povodenj v Celju Minulo soboto so imeli Celjani v mestu tako preplavljenje, kakoršnega že od leta 1851, torej ravno pol stoletja, ne. Savinja in nje pritoki so stopili tako visoko čez bregove, da je prišla voda v mesto. Pod vodo so bili vsi travniki in polja ob Savinji, Voglajni, Hudinji in drugih potokih. V mestu je voda udrila v kleti ter je stala ponekod 1 meter visoko po ulicah in trgih. Najhuje je bilo v Karolinski ulici, na Gizelini cesti, Wokaunovem

trgu in v takozvanem »Villenviertel«. Ljudje so se morali voziti domov ali na visokih vozech ali pa v čolnih. V plinarni so ves dan delali ognjegasci, da voda ni prišla do plinomera (Gasometer), ker bi sicer imeli temo v mestu. — Posebne škode voda sicer ni napravila, ker so polja neobdelana in je bilo že vse spravljeno. Najbolj je trpel mestni park in pa nekatere brvi, katere je čisto iztrgalo in odneslo. — Vzrok povodnji so bile velikanske padavine ter veliki zavinki, katere Savinja pri Celju dela. Mnogo so krivi seveda tudi nizki mostovi, kateri vodo zelo zavirajo.

Urania gledališče bode priredilo dne 25. do 27. t. m. v Ljubljani predstave. Priredilo bode predstave tudi v nekaterih večjih krajih po Kranjskem. Pri predstavah bodo predavali o zvezdoslovju g. prof. Vodušek, o izprehodu po Parizu gosp. Iv. Bele in o burski vojni g. prof. Ant. Funtek.

V »Rokodelskem Domu« je bil včeraj prijeten Martinov večer. Občinstva se je nabralo toliko, da je bila dvorana zopet mnogo premajhna, dokaz da so zabave katol. rokodelskih pomočnikov jako priljubljene. Občinstvo se je posebno smejalo komičnemu prizoru »Postrešček«, katerega je vrlo pel in igral g. Ložar. Tudi petje in igro je občinstvo opetovano odlikovalo, v zborih so pokazali tudi solisti, da ima društvo tudi za samospeve izborne moči. Naposled je bila tombola, pri kateri je igrala veliko ulogo obligatna Martinova gos.

Vodovod v Škofji Loki bode v ponedeljek 25. t. m. blagoslovljen in odprt.

Obolel je dež. sod. svetnik gosp. Ivan Škerlj v Novem Mestu in se je podal v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji.

Ljubljanske novice. Konji za Angleže. Včeraj se je peljalo mimo Ljubljane 27 voz konj za Angleže v Južni Afriki, jutri se bode peljalo mimo 29 voz konj. — Pokopali so včeraj nožarja N. Hoffmanna. Svoj čas je Hoffmann mnogo občeval z Levstikom, Erjavcem, Tuškom in Germovnikom. Levstik ga je v svoji satirični povesti Dr. Bežanec v Tožkanji vasi opisal pod imenom dr. Pipec. — Novo gimnazijsko poslopje. Jutri se bode vršil komisijonelni ogled onih prostorov, kateri bi bili pripravljeni, da se na njih zgradi novo gimnazijsko poslopje. V prvi vrsti je zato odločen prostor ob Poljanski in Elizabetini cesti. — Ukradena hranilnična knjižica. Kuharici Frančiški Camernik, »službujoči pri Šestiču na Gruberjevi cesti štev. 4 je bila iz zaprtega kovčka ukradena hranilna knjižica kranjske hranilnice z ulogo 2000 kron. Tat ni znan. — Ukradel je nekdo v gostilni žel. sprevodniku Franc Pračeku srebrno žepno uro. — Umrli je včeraj tu črkostavec gospod Ernst Spatzek v 57. letu svoje dobe. — Voz v jarek prebrnili so včeraj pri Vižmarjih tukajšnjemu posestniku Moserju. — Ulomiti je hotel neznan tat danes ponoči pri Lampretu v Kolodvorskih ulicah. Tatu je prepodil pes. — Novo hišo si namerava sezidati g. Fran. Ziiler. — Izvošček brez konja in voza. Včeraj je peljal v Št. Vid izvošček Anton Jager. Ko je pil pri Kraljiču, so mu neznani ljudje vzeli konja in voz. Izvošček se ni malo začudil, ko je prišel iz gostilne, da ni bilo nikjer ne voza, ne konja. Letel je do bližnje mitnice, a ondi ni opazil nič. Izvošček Jager je moral priti peš v Ljubljano. Danes je dobil Jager polomljen voz v Mednu v neki globoki jami, konja pa vsega stepenega v isti vasi v nekem hlevu. Orožniki so storilec na sledu.

Za most čez Savo pri Trbovljah so že napravljeni načrti.

Zastrupljena. Preiskava je dognala, da je bila zasebnica Terezija Mikič v Gor. Šiški, ki je 4. t. m. nenadoma umrla, zastrupljena z arzenikom.

Z Bleda. V zdraviliški odbor na Bledu je namestu umrlega g. dr. Moscheta izvoljen posestnik g. Jožef Lenče v Ljubljani.

Z Vipavskega se poroča, da imajo ondi hudo burjo.

Državna subvencija. Za obrežna dela pod vasjo Žeje pri Kranju je določena za prihodnje leto drž. subvencija 11000 K.

Liberalne spletke pri deželno-zborskih volitvah na Goriškem. Libe-

ralni listi širijo vesti, da dr. Abram ni več kandidat. Včeraj došla »Gorica« pravi: »Današnja »Soča« zopet laže, da dr. Abram ni kandidat za deželni zbor. Mi pa zagotavljamo, da je on odgovoril deputaciji, pooblaščen od 43 občinskih zastopnikov, da sprejme mandat, ako mu ga ljudstvo nakloni. In njegova beseda je bila vsikdar moška beseda«. — Toliko v pojasnilo lažij liberalnih listov.

Na c. kr. pošti sv. Jurija ob Taboru otvorila se je danes brzojavna postaja.

Z Reke. Te dni smo imeli tukaj sveti misijon v treh jezikih, v hrvaškem, italijanskem in mažarskem. Italijanom ponudila se je prilika, slušati izvrstnega govornika P. Pavešića iz Jezusove družbe, iz katere je bilo vseh pet govornikov. Poslušavcev seveda so imeli največ hrvaški pridigarji v cerkvi sv. Vida. Italijanov je bilo prve dni malo, potem nekaj več, ali vendar je bilo še dosti prostora v župni cerkvi. Najmanj seveda jih je imel mažarski govornik, prav majhen broj, skoraj prazno cerkev. Da bi se ne reklo, da ni Mažarov na Reki, začeli so hoditi k propovedim tudi taki, ki sicer ne marajo za cerkev, še celo židove smo videli mej njimi. Ali kako so občutljivi ti ljudje! Sumili so zelo, da se proti njim demonstrira radi neznatnih pojavov, ko nikdo še na to ni mislil. Pač pripoznavajo, da so na ptujem. Cerkevno vodstvo hotelo je biti vsem narodnostim pravično, ali pokazalo se je, katerih je več. Pravih Mažarov je res mala peščica, in še mej temi je preobilo židov in kalvinov. Pri vsem poitalijančevanju in pomažarenju kaže se še vedno največ Hrvatov in tem ne privoščijo še ene ljudske šole. — Naš sosedni bakarski kotar volil je tudi tokrat poslanca v Zagreb brez protikandidata. Ali da je bilo časa in da niso nekateri Barčiča naglo proglasili za kandidata in ga nekako usilili, težko da bi bilo šlo tako gladko. Ker je Barčič očitno pristaš liberalnih načel, s katerimi se ne slaže večina izbornikov — in menda tudi mnogi njegovi štovatelji ne — mislili so še celo zadnji čas postaviti drugega kandidata, ali ker ni bilo mogoče v tako kratkem času dogovoriti se in da ne bi morebiti vlada došla s svojim kandidatom in službenim aparatom, niso tega storili. Opazilo se je tudi, da so nekateri vsaj na pol službeni ljudje pripravljeni glasovati za Barčiča, in nekateri taki so tudi glasovali. Zdi se, kakor da je vlada sporazumljena s tem izborom, morebiti je to kakšna koncesija zavoljo reških volitev. Začenja se nekam motno politično in narodno vreme. — Do zdaj so odpeljali Angleži z Reke že 28 parobrodov konj, in še ni videti konca.

Razpisane dijaške ustanove. (Dalje.) Dijaška ustanova Marije Supančič letnih 80 K, ki ni omejena na noben naučni oddelek, za uboge dijače iz šentjakobske fare v Ljubljani. Pravica predlaganja pristoji mestnemu magistratu v Ljubljani. — Dijaška ustanova Neže Schittinig letnih 335 K 47 h, omejena na gimnazijske nauke, za dijače iz fare Višnja gora, ki se posvete duhovnemu stanu in se dobro uče. Pravica podeljevanja pristoji knezošk. ordinariatu v Ljubljani. — Ustanova Jurija Stegu letnih 78 K, ki od srednje šole dalje ni omejena na noben učni razdelek, za najbližje sorodnike iz rojstne hiše ustanovnikov v Kalu št. 15, in, kadar ni teh, za najbližje sorodnike sploh. — Drugo in tretje mesto dijaške ustanove Jurija Töttingerja letnih 119 K 80 h, ki od gimnazije dalje ni omejena na noben naučni oddelek, za dijače iz far Vrhnika, Polhov gradec, Horjul in Grad (Bled). Pravica predlaganja pristoji župniku v Horjulu kot Schönbrunnerjevemu beneficijatu. — Drugo mesto na nauke v Ljubljani omejene dijaške ustanove I. »Unbekannte« letnih 81 K 24 h za dijače sploh. — Na nauke v Ljubljani omejena dijaška ustanova II. »Unbekannte« letnih 80 K za dijače sploh. — Drugo mesto na gimnazijske nauke omejene ustanove Antona Umeka letnih 260 K za dijače iz sorodstva in, kadar ni teh, za dijače iz Cerrova v župniji Stopiče, in naposled za dijače iz župnije Stopiče sploh. Pravica podeljevanja pristoji župniku v Stopičah. — Dijaška ustanova stolnega dekana Jurija Volca letnih 80 K, ki jo morejo uživati sorodniki od II. ljudskošolskega razreda dalje do dovršitve naukov, nesorodniki pa od III. ljudskošolskega razreda dalje do dovršenega VIII. gimnazijskega razreda. Pravico do nje imajo sorodniki, potem v fari Kranjska gora in zlasti Pod Korenom rojeni

dijaki in Gorenjci sploh. Pravica predlaganja pristoji župniku v Kranjski gori. — Na ljudske šole v Kamniku in Stobu, pravilneje v Domžalah omenjena ustanova Frančiška Vidica letnih 50 K. Pravico do nje imajo v prvi vrsti sorodniki ustanovnikov, potem pa v Kamniku ali v občini Stob rojeni učenci slovenske narodnosti. Pravica predlaganja pristoji nečaku ustanovnikovemu Antonu Dečmanu, zemljiškemu posestniku v Ljubljani. — Dijaška ustanova Frančiška Vidica letnih 164 K, ki ni omejena na noben naučni oddelek, za uboge, pridne dijače iz sodnega okraja Škofja Loka. Pravica predlaganja pristoji tistočasnemu župniku v Škofji Loki skupno z občinskim predstojnikom v Škofji Loki. (Dalje prih.)

Velika monštranca. V mestu Toledu na Španskem imajo monštranco, ki tehta 200 kg. Vsa je iz srebra, polna dragih kamenov in se nahaja na nji blizu 260 majhnih kipov kot okraskov. V nji je skrita druga monštranca, ki jo je kupil toledanski kardinal de Cirperos iz zapuščine kraljice Izabele Katoliške. Kraljica jo je dala napraviti iz ameriškega zlata in tehta 165 kg. Da tako velikansko monštranco lahko rabijo pri procesiji sv. R. Telesa imajo dragoceni voz, ki je tako napravljen, da monštranca ostane vedno v pravi navpični legi, če prav voz ropota po strmih toledanskih ulicah.

Učenjaška neumnost. Neki francoski učenjak v mestu Lille se je rad pečal s tem, da je določeval velikost človeške postave v raznih stoletjih. Prišel je do sledečega sklepa: »Leta 1610 so bili ljudje primeroma 175 metra visoki, leta 1790 pa le 168 metra, l. 1820 pa 166 m., in sedaj 162 m. Potem takem pravi oni učenjak, da je bil prvi človek 510 metre visok in l. 4000 po Kr. rojstvu bodo zelo majhni ljudje in sicer le 38 cm. Konec sveta baje bo takrat, ko bodo tako majhni ljudje, da ne bodo mogli sploh živeti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Konjice, 17. novembra. Današnji izredno dobro obiskani občni zbor tukajšnjega katoliškega političnega društva je z navdušenjem sprejel politično poročilo državnega poslanca g. dekana Žičkarja. Njega ces. visokosti nadvojvodi Francu Ferdinandu se je brzojavno zahvalil za prepomenljive besede, govornice dne 7. aprila odposlanstvu katoliškega šolskega društva; soglasno sprejel je resolucijo za ustanovljenje vseučilišča v Ljubljani; je častil knezu Ernst Windischgrätzu na zaroki princa Otona in pohvalil potnega učitelja Bele za njegov vinorejski pouk.

Dunaj, 18. nov. Danes ob 11. uri dopoldne je bilo posvetovanje nemških klubov. Posvetovali so se o sanaciji parlamentarnih razmer. Sešli so se na vladno željo. Načelniki nemških strank so sklenili, da pozovejo vlado, naj posreduje med strankami, da nastane premirje in da vse stranke začasno odnehajo od svojih narodnostnih zahtev. Glasilo Mladočehov je proti temu. Prihodnji dnevi so odločivni za parlament. Pokazalo se bo, ali more še delovati, ali ne več. To je vprašanje eksistence za državni zbor.

Dunaj, 18. nov. Jutri bode vlada predložila zbornici načrt zakona o terminski kupčiji.

Dunaj, 18. nov. Poslanec vitez Gnięwosz je bil danes v avdienci pri cesarju. Cesar mu je baje rekel, da so razmere v državnem zboru žalostne (miserabel). Gnięwosz: Priznati se mora, da so razmere v parlamentu res jako nejasne. Cesar: Samo reforma poslovnega reda more pomagati. Gnięwosz: Poljski klub je pač dal iniciativo k taki reformi, a dvomljivo je, če bo imela uspeh. Cesar: Samo na strankah samih je ležeče, da store korak v zboljšanje razmer. Gnięwosz: Posamezni poslanci imajo veliko veselje do dela, a ravno pri celoti se to ne opazuje. Cesar: To je jako čudno. S tem je bila avdiencia končana.

Dunaj, 18. nov. Deputacija poštnih uradnikov je prišla sem, da predloži ministrom in državnozbornim strankam peticije, v katerih so zabeležene želje poštnih uradnikov.

Kobarid, 18. nov. Shod »katol. polit. društva za Kobarški okraj« na Livku uspel kljub razsajanju liberalcev.

Gorica, 18. nov. Soča je prestopila bregove in je odnesla provizorična dela za most pri Gorici.

Split, 18. nov. Dr. Pazmanu, ki je došel sem, je občinstvo napravilo burne ovacije.

Inomost, 18. nov. Laški vseučilišniki so rektorju izročili resolucijo za utrakvistično univerzo v Inomostu.

Lvov, 18. nov. V letu 1890 radi kraje ut. dbenih načrtov genijskega ravnateljstva v Krakovu na 4 leta obsojeni Robert Stiller, ki je kazen že prestal, je bil sedaj pri revizijski obravnavi popolno oproščen. Državni pravnik je vložil priziv.

Carigrad, 18. nov. Mesto umrlega velikega vezirja Halil Rifaat paša je imenovan bivši veliki vezir Kutšuk Said paša.

Petrograd, 18. nov. Car bode po Božiču svojo soprogo spremljal na Riviero. Nekaj dni se bode carska dvojica zamudila na Dunaju in bo imela sestanek tudi s cesarjem Franc Jožefom. Na Laškem se snide s kraljem Viktorjem Emanuelom.

Petrograd, 18. nov. Neva je zamrznila.

London, 18. nov. Lord Kitchener brzojavlja iz Pretorije 15. t. m.: Polkovnik Hickie je poslal 13. t. m. močno patroljo (!) iz Brackespruita v Schönspruit, da se prepriča o burski moči. Patroljo je pa obkolilo 300 Burov. Izgubila je 6 ubitih, 16 ranjenih in mnogo ujetih, ki so jih pa Buri pozneje oprostili.

Umrli so:

16. novembra. Ivan Tertnik, poslovođe sin, 4 mesece, Cojzova cesta 1, želodčni in črevesni katar. — Nikolaj Hofman, nožar, 82 let, Konjušne ulice št. 2, ostarelost.

V bolnišnici:

13. novembra. Jožefa Matjan, pestunja, 18 let, srčna hiba.

14. novembra. Marija Gale, delavca hči, 15 mesecev, bronhitis capillaris.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm

Ime	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padežina v 24 urah v mm.
16. 9. zveč.	730,7	10,5	p. m. jz. h.	del. jasno		
17. 7. jut.	741,0	5,5	sr. jv. h.	oblačno		14,6
2. popol.	744,7	3,2	sl. sv. h.			
17. 9. zveč.	746,0	3,0	sl. sv. h.	oblač.		
18. 7. jut.	743,0	2,4	sl. sv. h.	oblač.		1,9
2. popol.	744,7	5,2	sl. jug.	del. oblač.		

Srednja temperatura sobote 12,1°, normale: 3-5°.

Srednja temperatura nedelje 4,9°, normale: 3-2°.

Barve za učence ima v največji izber v zalogi trdka

BRATA EBERL v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju.

Spanish Wine Import Company.

Neposreden uvoz! Iz prvega vira!

Priporoča zajamčeno pristna in prava fina, stara, obležana 1103 5-1

španska in potugiljska vina

bolniška in desertna, kot:

Madeira, Sherry, muskat, Lacrimae-Christi, Port Tarragona itd.

Na kozarce jih toči po izvirnih cenah:

A. Splihal, kavarnar v Škofji Loki.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Svarilo.

Naša prejšnja dekla **Marija Ogrino** je na naju ime dolgove napravila.

Naznanjava, da za te niso plačnika.

1109 1-1 **Ana in Emanuel Josin.**

Proti katarom

sopilnih organov, pri nahu, hripavosti in vratnih oteklinah zdravniško priporočena je 10 44 II.

MATTONLIEV GIESSHÜBLER naravna alkalična kislina

katera se z vspehom rabi sama ali pomešana z gorkim mlekom.

Ta mlioraztapljajoče, osvežujoče in pomirljivo deluje, pospešuje ločitev sleza in se v taci slučajih posebno dobro obnese.

Izvirnik: **Giesshübl Sauerbrunn**, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih.

Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih spekerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihael Kastner-ju in Peter Lassnik-u v Ljubljani.

Zaradi gospodarjeve smrti odda se v najem 1100 3-1

mlin in žaga.

Vse je v najboljšem stanu in na močni vodi blizu Ljubljane.

Kje, se poizvz v upravnistvu »Slovenca«.

Na najvišje povelje Nj. c. in k. apost. Veličanstva

XXXIV. c. kr. državna loterija

v civilne dobrodelne namene totranske države.

Ta denarna loterija,

edina v Avstriji postavno dovoljena, ima 16.404 dobitkov v gotovem denarju v skupnem znesku 442.900 kron.

Glavni dobitek znaša

200.000 kron

v gotovem denarju.

Žrebanje nepreklicljivo dne 12. dec. 1901.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke so dobili na Dunaju pri uradu za državne loterije, III. Vordere Zollamtstrasse 7, po loterijah, trafikah, pri davčnih, poštah, brzojavah in železničnih uradih ter v menjalnicah itd. — Načrti za žrebanje brezplačno. 129 10-5

Srečke se pošiljajo poštne prosto.

C. kr. vodstvo državne loterije.

Oddelek za državne loterije.

Cenetovo posestvo

s hišo in gospodarskimi poslopji v Zagorji za Savo se prodá skupaj ali pa posamezno. Hiša in poslopja ležijo na najlepšem prostoru blizu cerkve, ter se dá s trgovino še veliko narediti, posebno če se bodo delavci rudokopa od 1500 na 5000 pomnožili. V hiši je gostilna, zraven loterija, mesarija in strojarja, vse te obrti jako lepo na predujejo. 1096 3-2

Tik zemljišča je velika vodna moč, kjer bi se dala tudi kaka industrija napraviti.

Več se izve pri g. M Intihar-ju v Zagorji za Savo, ali pa pri lastniku gosp. Iv. Modic-u v Novi vasi pri Rakeku.

V prijazno uvaževanje

priporočam slavnemu občinstvu in predčistiti duhovščini svojo na

sv. Jakoba trgu šte. 6 v Ljubljani

ravno nasproti cerkve sv. Jakoba nahajajočo se

špecerijsko in delikatesno trgovino

v kateri postrežem vsestranski z najboljšim, vedno svežim blagom po najnižji ceni.

Cenjene gospodinjke opozarjam osebno na svojo doma s pomočjo najpripravnjega novega stroja **žgano vsakovrstno kavo**, katere ni zamenjati z drugie v kupcu se nahajajočo tvorniško žgano kavo. — Velika zaloga pristno garantiranega ruma, konjaka in ruskega čaja in južnih vin.

Velespoštovanjem

1047 6-6 **Fran Bergant**, špecerijska in delikatesna trgovina.

Oddaja

vseh k novi enorazredni šoli na Bukovici pripadajočih del bode dne 26. t. m. dopoldne ob 9. uri po

minuendo dražbi.

Vsi treski so proračunjeni na 14.473 64 K.

Načrti in natančen proračun je razporežen v župnišču v Selcih. — Podvzetnik vloži 10% varščine.

Krajni šolski svet na Bukovici,

dne 14. novembra 1901.

Tomaž Rožnik, načelnik.

1107 3-2

Večja zavarovalna družba išče za vodstvo

1113 2-1

glavne agenture

zmožnega strokovnjaka, ki je že vspešno deloval v organizaciji in kot akvizitêr. Mesto je prav dobro plačano in trajno.

Zagotovljena je najstrožja diskrecija.

Ponudbe z natančnimi podatki o dosedanji delavnosti pod šifro „Glavna agentura“ na upravnistvo „Slovenca“.

Denarni promet do 30. sept. 1901:

K 17.006.531 88.

Stanje vlog dne 30. sept. 1901:

K 7.263.956 34.

Ljudska posojilnica

registrov. zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Kongresni trg 2, I. nadstr.

sprejema hranilne vloge od vsakega, je li njen zadružnik ali ne, in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, ker plačuje rentni davek iz svojega.

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 1. ure.

1034 7

Dunajska borza.

Dne 14. novembra.		Dne 16. novembra.	
20 marit	28 44	20 marit	28 44
20 frankov (napoleonor)	19 16	20 frankov (napoleonor)	19 16
Italijanski bankovci	92 80	Italijanski bankovci	92 80
C. kr. cekini	11 30	C. kr. cekini	11 30
Dne 16. novembra.		Dne 16. novembra.	
3-2% državne srečke l. 1864. 250 gld.	190 50	3-2% državne srečke l. 1864. 250 gld.	190 50
5% državne srečke l. 1860. 100 gld.	170 —	5% državne srečke l. 1860. 100 gld.	170 —
Državne srečke l. 1864. 100 gld.	220 —	Državne srečke l. 1864. 100 gld.	220 —
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95 20	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95 20
Tisne srečke 4%, 100 gld.	144 50	Tisne srečke 4%, 100 gld.	144 50
Dunavske vravnjavne srečke 5%	266 —	Dunavske vravnjavne srečke 5%	266 —
Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	106 —	Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	106 —
Zustavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94 50	Zustavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94 50
Priporočene obveznice državne železnice	429 50	Priporočene obveznice državne železnice	429 50
južne železnice 3%	309 —	južne železnice 3%	309 —
južne železnice 5%	119 40	južne železnice 5%	119 40
dolenjskih železnic 4%	—	dolenjskih železnic 4%	—
Kreditne srečke, 100 gld.	402 —	Kreditne srečke, 100 gld.	402 —
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	500 —	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	500 —
Avstrijskega rudičnega križa srečke, 10 gld.	48 25	Avstrijskega rudičnega križa srečke, 10 gld.	48 25
Ogerskega	5 —	Ogerskega	5 —
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15 60	Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15 60
Rudolfove srečke, 10 gld.	58 —	Rudolfove srečke, 10 gld.	58 —
Salmove srečke, 40 gld.	223 —	Salmove srečke, 40 gld.	223 —
St. Genois srečke, 40 gld.	262 —	St. Genois srečke, 40 gld.	262 —
Waldsteinske srečke, 20 gld.	—	Waldsteinske srečke, 20 gld.	—
Ljubljanske srečke	63 50	Ljubljanske srečke	63 50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	259 25	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	259 25
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st.	5520 —	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st.	5520 —
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	795 —	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	795 —
Akcije južne železnice, 300 gld. sr.	62 —	Akcije južne železnice, 300 gld. sr.	62 —
Splošna avstrijska stavbinska družba	136 —	Splošna avstrijska stavbinska družba	136 —
Montanska družba avstr. pian.	347 —	Montanska družba avstr. pian.	347 —
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	408 —	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	408 —
Papirnih rubljev 100	253 75	Papirnih rubljev 100	253 75

Nakup in prodaja

Menjarična delniška družba

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju

najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.

Kulanična izvršitev naročil na borzi.

„M E R C U R“

I., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

in vestal vti za dosoge kolikor je mogoče visocoga

obrestovanja pri popolni pravosti

naloženih glavnice.